

Θεμελιώδεις προϋποθέσεις ορθολογικής ανάπτυξης Ανέφικτος ο προγραμματισμός χωρίς γνώση των διαθέσιμων πηγών 1967

Η αναπτυξιακή, διοικητική και συντονιστική δομή και οι κατευθύνσεις των μετά το 1961 Οικονομικών Σχεδιασμών της Ελλάδας, το Πενταετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης, και οι προτάσεις για χάραξη Εθνικής Χωροταξικής Πολιτικής, προϋποθέτουν ως θεμέλια, ορθά προγραμματισμένες και εθνικής κλίμακας μελέτες υποδομής, αλλά και διεξοδική έρευνα, περιγραφή, καταγραφή και απόδοση των φυσικών διαθεσίμων της χώρας (Natural Resources). Είναι φανερό ότι, η σε εθνικό επίπεδο παροχή απειρίας γενικών και ειδικολογημένων στοιχείων για τις υφιστάμενες συνθήκες και τα πρότυπα της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας της χώρας, από αρμοδίους και ισχυρούς φορείς, θα καταστήσει το έργο των μελετητών και των υπηρεσιών γενικής ανάπτυξης και τεχνικών έργων, ευκολότερο, αποτελεσματικότερο και λειτουργικά ενοποιημένο, μια που θα γίνει δυνατή η πλήρης γνώση αλλά και η σύγκριση των αλληλοεπηρεασμών εναλλακτικών λύσεων.

Θεωρώντας υποχρέωση την εθελοντική στράτευση, στην υπηρεσία της ανάπτυξης και της ευημερίας του τόπου, όλου του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού της χώρας, παρουσιάζω από τις στήλες του "Οικονομικού Ταχυδρόμου" μια προκαταρκτική μελέτη-πρόταση για την αναγκαιότητα ύπαρξης των "θεμελιωδών προϋποθέσεων ορθολογικής εθνικής ανάπτυξης", όχι για λόγους περιστασιακών απαιτήσεων της αναπτυξιακής διαδικασίας που ικανοποιούνται πρόχειρα, πολλές φορές εσφαλμένα και οπωσδήποτε απρογραμματίιστα και χωρίς επιτυχία, αλλά ως ορθής βάσης και αφετηρίας σχεδιασμών ανάπτυξης.

Ως "θεμελιώδεις προϋποθέσεις ορθολογικής εθνικής ανάπτυξης" θεωρούμε το σύνολο των επιστημονικών και τεχνολογικών ενεργημάτων και μέσων με τα οποία είναι δυνατόν να καθορισθούν αυστηρά, ή ως μέτρα τάσεων, τα υφιστάμενα πρότυπα φυσικών και ανθρωπίνων διαθεσίμων μιας χώρας.

Από την επιστημονική σκοπιά του υπογράφοντος τέτοιες προϋποθέσεις είναι:

- Διεξαγωγή εξ αρχής με ακρίβεια, συντονισμό και από ευρύ και δυναμικό φορέα υπό την ευθύνη των αρμοδίων επιστημόνων αγρονόμων και τοπογράφων μηχανικών, ολοκληρωμένων γεωδαιτικών εργασιών τριγωνισμού για σωστή και ενιαία αναφορά και εξάρτηση των τοπογραφικών και χαρτογραφικών εργασιών της χώρας και γενική και λεπτομερής χαρτογράφησης της, απαραίτητη βάση για τον προγραμματισμό, τη μελέτη και την εκτέλεση τεχνικών έργων και την τεκμηρίωση αναπτυξιακών σχεδιασμών.
- Διαδοχικές φωτογραμμετρικές λήψεις σε τακτά διαστήματα, για αναθεωρήσεις χαρτών και συλλογή απειρίας ποιοτικών πληροφοριών και εκτίμηση των μέτρων τάσεων διαφοροποίησης συνθηκών και προτύπων, στοιχείων απαραίτητων στη φάση της ανάλυσης χωροταξικών μελετών.
- Καθολικό ελληνικό κτηματολόγιο διαρκώς ενημερούμενο, για διασφάλιση, ενεργοποίηση και ορθολογική και εντατική αξιοποίηση του εγγείου κεφαλαίου.
- Διεξοδική έρευνα και ολοκληρωμένη περιγραφή και επεξεργασία των στοιχείων για τα υφιστάμενα φυσικά και ανθρώπινα διαθέσιμα της χώρας από υπεύθυνο και ενιαίο φορέα συντονιστή των τεχνικών, οικονομολόγων και κοινωνιολόγων επιτελών του, ως σωστή υποδομή για την ενδεδειγμένη κατεύθυνση των σχεδιασμών ανάπτυξης. Στην έρευνα και την εκτίμηση των φυσικών διαθεσίμων τα οποία προέρχονται κυρίως από το έδαφος και το υπέδαφος, τα επιφανειακά ύδατα, τα δάση και τις εν γένει καλλιέργειες κλπ. η φωτογραμμετρία και η φωτοερμηνεία σε συνδυασμό με επιγείους ελέγχους παρέχουν μια ικανοποιητικότερη προσέγγιση.
- Κατάρτιση γενικών και λεπτομερών χαρτών χρήσεων γης. Είναι προφανής η σημασία της γνώσης θέσει και μεγέθει, της περιγραφής και της αναγωγής σε στατιστική μορφή, των στοιχείων των υφιστάμενων οικιστικών, δασικών, βιομηχανικών, χέρσων κλπ. περιοχών, των ζωνών οπωροφόρων, δημητριακών, χαμηλών καλλιεργειών, των εκτάσεων βελτιωμένων βοσκών κλπ. ως υποδομής σχεδιασμών ανάπτυξης.
- Ταξινόμηση εδαφών και χαρτογραφική απόδοση των αποτελεσμάτων, για ορθολογική αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και αύξηση της αγροτικής παραγωγικότητας. Για τη χώρα μας, με αγροτική κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της οικονομία, η ουσιαστική αύξηση της

παραγωγικότητας της αγροτικής μονάδος θα επηρεάσει ευεργετικά στην ελάττωση και της μετανάστευσης αλλά και της αστυφιλίας.

- Διεξαγωγή ολοκληρωμένων φωτογεωλογικών, γεωμορφολογικών και γεωφυσικών εργασιών για γεωλογική χαρτογράφηση και γεωμορφολογικές και γεωφυσικές εκτιμήσεις και αποδόσεις.

Η χρησιμότητά τους, για τον προσδιορισμό των πλουτοπαραγωγικών πηγών του εδάφους και του υπεδάφους και την υποβοήθηση των μελετών οδών, φραγμάτων κλπ. είναι μεγάλη και αποφασιστική για οικονομία υπό ανάπτυξη όπως η ελληνική.

Οι παραπάνω επτά "προϋποθέσεις ορθολογικής εθνικής ανάπτυξης" που προκαταρκτικά και μόνο πραγματευτήκαμε μέχρι στιγμής είναι στενά εξαρτημένες μεταξύ τους.

Μόνο η συντονισμένη επαλληλία των αποτελεσμάτων της ύπαρξης τους, δημιουργεί αξιόλογο οικονομικό, τεχνολογικό και κοινωνικό πλαίσιο ανάπτυξης. Και είναι καθήκον όλων των υπευθύνων ανθρώπων του τόπου, να οικοδομήσουν το μέλλον της χώρας με συνέπεια, συνοχή και ορθολογική αποτελεσματικότητα.

Επιβάλλεται στους οικονομολόγους που συντονίζουν αυτή τη στιγμή τις προσπάθειες και τα ενεργήματα για ανάπτυξη, να ζητήσουν την ύπαρξη των αναγκαίων και απαραίτητων προϋποθέσεων, για πραγματική θεμελίωση της εθνικής ανάπτυξης σε σωστά, πλήρη και καθολικά στοιχεία και δεδομένα συνθηκών, προτύπων και υποδομής.

Πρέπει να δημιουργηθούν φορείς δυναμικοί με υπευθύνους, αρμοδίους τεχνικούς, οικονομολόγους και κοινωνιολόγους, με ισχυρή δομή, μόνιμους πόρους και ανεξαρτησία έναντι τυχόν κυβερνητικών αλλαγών.

Πρέπει αυτοί οι φορείς να χρησιμοποιήσουν τα σύγχρονα και τα ενδεδειγμένα μέσα της τεχνολογίας, να μιλούν την ίδια ακριβώς γλώσσα - την γλώσσα των συντονισμένων ενεργημάτων με κοινό στόχο, την δημιουργία υποδομής ανάπτυξης - και να συνεργάζονται αρμονικά από τη βάση τους ως την διοίκησή τους.

Χωρίς τη γνώση όλων των υδρολογικών, γεωλογικών, εδαφολογικών κλπ. στοιχείων, που θα προμηθεύσει η διεξοδική έρευνα των φυσικών διαθεσίμων της χώρας, είναι αδύνατο να εφαρμοσθεί ευεργετικά αναδιάρθρωση των καλλιεργειών ανεξάρτητα απ' την ύπαρξη αγροτικού κτηματολογίου και σωστών αναδασμών.

Θα είναι ακόμα ατελής και ελλιπής η φάση της ανάλυσης μιας μελέτης περιφερειακής ανάπτυξης, άρα εκ προοιμίου ανεπιτυχής η σύνθεση και η πραγμάτωσή της, χωρίς γνώση της χρήσης γης, της ταξινόμησης εδαφών κλπ.

Τέλος, θα είναι ανέφικτος ο σωστός προγραμματισμός και οι μελέτες τεχνικών έργων και ανάπτυξης.

Η πρότασή μας λοιπόν είναι να δημιουργηθούν οι φορείς σωστής υποδομής ανάπτυξης και συγκεκριμένα:

- Οργανισμός χαρτογραφήσεων και φωτογραμμετρίας.
- Οργανισμός κτηματολογίου και αναδασμού.
- Οργανισμός έρευνας των φυσικών διαθεσίμων της χώρας.
- Οργανισμός αγροτικής ανάπτυξης.

Σημείωση: Το κείμενο αυτό του 1966 (που καλό είναι να διαβαστεί σε σύζευξη με το περίπου ομότιτλό του του 2000) δημοσιεύθηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» και αποτελεί το πρώτο μέρος σχετικής εργασίας που πραγματοποιήθηκε από το 1963 ως το 1966 από τον συγγραφέα στο Εργαστήριο Φωτογραμμετρία του Ε.Μ.Πολυτεχνείου, το οποίο διηύθυνε ένας εμπνευσμένος και οραματιστής πανεπιστημιακός δάσκαλος, ο αιώνηστος Καθηγητής Ανδρέας Σώκος, με σοβαρότατη πρακτική και διοικητική εμπειρία ως Διευθυντής και στη συνέχεια Γενικός Διευθυντής του τότε Υπουργείου Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων.

Επειδή τα υπόλοιπα χειρόγραφα «χάθηκαν» με την επιβολή της δικτατορίας, η δημοσίευση σ' αυτό τον τόμο αυτού μόνο του εισαγωγικού τμήματος της μελέτης αφιερώνεται με σεβασμό και τιμή στη μνήμη του Ανδρέα Σώκου, δάσκαλου και πολίτη με ανοιχτό μυαλό και αξιοκρατική αντίληψη, που αποδεχόταν και συζητούσε και διαφορετικές επιστημονικές, κοινωνικές, κοσμοθεωρητικές και πολιτικές απόψεις από τις δικές του, εφόσον ήσαν επαρκώς τεκμηριωμένες, πράγμα σπανιότατο για εκείνη την περίοδο στα Ελληνικά Πανεπιστήμια.

Ο Ανδρέας Σώκος, πολυδιάστατη προσωπικότητα, πολυγραφότατος και με ουσιαστική συμβολή στην προώθηση του θεσμού του Κτηματολογίου στην Ελλάδα (Ρόκος, 1980), εισήγαγε στην Ελλάδα τις τότε πρωτοποριακές στην Ευρώπη τεχνολογίες αιχμής της φωτογραμμετρίας και φωτοερμηνείας, τόσο στο δημόσιο τομέα όσο και στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και τις εφήρμοσε αποτελεσματικά ως αξιόπιστα μεθοδολογικά εργαλεία δημιουργίας της απαραίτητης ποιοτικής και μετρητικής χαρτογραφικής υποδομής της ανάπτυξης. Χωρίς τότε να ξέρει έβαλε το λιθαράκι του στην αντίληψη, την θεωρία και την πράξη για την Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη του τόπου μας.